

Сквірський І.О.,
здобувач кафедри
адміністративного та господарського права
юридичного факультету ЗНУ

УДК: 343.24 : 342.2

ВИПРАВНІ РОБОТИ У РОВРІЗІ КЛАСИФІКАЦІЙНОГО РОЗПОДІЛУ АДМІНІСТРАТИВНИХ СТЯГНЕНЬ: ДОКТРИНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ

У вітчизняній правовій науці у різні історичні періоди питанням класифікації адміністративних стягнень приділялося достатньо уваги. Варто згадати численні роботи відомих вчених-адміністративістів з відповідної проблематики, а саме: О.Якуби, Л.Коваля, А.Клюшніченка, С.Гончарука, Ю.Битлика, А.Комзюка, В.Зуй, С.Ківалова та ін. І це цілком зрозуміло, бо, як слушно зазначає А.Комзюк, класифікація допомагає краще з'ясувати реальну сутність будь-якого явища, в тому числі й адміністративного стягнення [1]. Стосовно класифікації адміністративних стягнень, то варто зазначити, що вона дійсно допомагає виділити певні властивості кожного із них, акцентувати увагу та їх розмаїття та специфіку прояву за певних обставин. А це набуває неабиякої актуальності у період перегляду діючої системи адміністративних стягнень, реформування законодавства про адміністративні стягнення. Саме тому вбачається цілком своєчасним. Логічним і актуальним аналіз потенціалу адміністративного стягнення, зокрема виправних робіт, крізь призму класифікаційного розподілу адміністративних стягнень взагалі. При цьому звернення уваги саме на виправні роботи є не випадковим, бо їх подальша доля як у середовищі вчених-юристів, так і законодавця викликає численні дискусії. А розгляд їх через численні класифікації дозволить виділити багатоманітний склад потенціалу відповідного адміністративного стягнення й буде свідчити на користь збереження його у майбутньому.

Мета статті полягає в тому, щоб, скориставшись існуючі моделі дослідження потенціалу адміністративних стягнень, перенести акцент на визначення ресурсу виправних робіт через аналіз класифікаційних розподілів адміністративних стягнень взагалі. Це дозволить визначити реальний ресурс відповідного стягнення й сформулювати певні пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства щодо подальшого застосування відповідного стягнення.

Так, наприклад, О.Якуба розподіляє адміністративні стягнення в залежності від об'єкта

їх цільового спрямування на адміністративні стягнення, що мають характер морального впливу, адміністративні стягнення майнового чи грошового характеру та адміністративні стягнення, звернуті на особу правопорушника [2]. Виправні роботи вона відносить до третьої групи. З відповідною точково зору відомої вченої погодитися можна лише частково, бо вона робить акцент лише на одній із складових потенціалу виправних робіт. Безперечно, застосування виправних робіт передбачає вплив на особу правопорушника у випаді залучення його до праці за основним місцем роботи, передбачає певні трудові обмеження, однак додатково передбачається й матеріальний або ж грошовий вплив у вигляді відрахувань із заробітку до бюджету держави. Тобто поза увагою О.Якуби залишилася друга, а саме майнова (грошова) складова ресурсу виправних робіт. Таким чином розгляд виправних робіт в використанні розподілу запропонованого О.Якуби, дозволить визначити складний характер потенціалу виправних робіт який поєднує як особистісний, так і майновий (грошовий) вплив на правопорушника.

Л.Коваль пропонує розподілити адміністративні стягнення із використанням рівноманітних критеріїв. Так, наприклад, за ступенем тяжкості карального впливу адміністративні стягнення він поділяє на основні, додаткові та замінні (на сьогоднішній день наявність останніх є досить спірною). Виправні роботи за цим критерієм цілком логічно можна віднести до основних, до таких, які мають самодостатній потенціал. З тривалістю репресії Л.Коваль пропонує виділяти ординарні адміністративні стягнення, тобто такі, застосування яких здійснюється в порядку нормального режиму діяльності суб'єктів адміністративної юрисдикції, екстрені, які застосовуються у надто стислі строки, та надзвичайні, що застосовуються в наслідок наявності особливих повноважень державних органів. Виправні роботи за такою класифікацією Л.Коваль відносить до другої групи [3]. Отже використання такого розподілу дозволить вести мову про стислі строки

процедури застосування, а відповідно й оперативність всієї процесуальної складової потенціалу виправних робіт. За порядком накладення адміністративні стягнення Л.Коваль розподіляє на такі, що застосовуються в адміністративному та судовому порядку. Безперечно, що виправні роботи слід як раніше, так і зараз, у відповідності до положень чинного законодавства, відносити до другої групи, що свідчить про певному вагу відповідного стягнення, яку уповноважені застосовувати особи, що мають спеціальну фазову підготовку при ретельному вивченні складних справ.

А.Шергін пропонує розмежовувати всі адміністративні стягнення в залежності від їх зв'язку з виконавчо-трудовим впливом на правопорушника: стягнення, пов'язані із таким впливом, та стягнення, не пов'язані із таким впливом [4]. Цілком логічно, що виправні роботи належать до першої групи, що і дозволяє говорити про істотний їх виконавчий вплив, про наявність змістовної виконавчої складової мети.

Г.Бондаренко пропонує більш розгалужену класифікацію із використанням того ж самого критерію - характеру впливу на правопорушника, при цьому із деталізацією властивостей адміністративних стягнень. А саме він пропонує виділяти: адміністративні стягнення громадсько-морального характеру, грошово-майнові стягнення, стягнення, що позбавляють правопорушника конкретних прав, стягнення, що обмежують свободу правопорушника [5]. При цьому виправні роботи він відносить до останньої групи. Це свідчить про те, що виправні роботи як вид адміністративного стягнення не просто спрямовані на особу правопорушника, а й передбачають певний обмежувачий вплив його свободи. Обмеження мають комплексний характер - особистісно-трудово-майнові.

Класифікації адміністративних стягнень у правовій науці існує чимало, однак у переважній більшості своїй вчені-адміністративисти використовують один-кілька критеріїв, причому звертають увагу в основному, на традиційні критерії, що і дозволяє говорити про дублювання одних і тих положень у різноманітних джерелах. Певний інтерес у цьому сенсі викликає наукова робота Н.Хорощак, безпосередньо присвячена комплексному аналізу адміністративних стягнень за законодавством України [6]. Вона змогла узагальнити існуючі на сьогоднішній день класифікації адміністративних стягнень й проаналізувати кожну із них. Цілком

логічним вбачається запозичення моделі, запропонованої Н.Хорощак, із зміщення певного акценту на виділення потенціалу виправних робіт.

Так, за ступенем визначеності адміністративних стягнень виправні роботи цілком логічно віднести до таких, які вважаються відносно визначеними, бо для санкцій статей, які передбачають їх застосування, характерною є наявність варіантності у застосуванні відповідного стягнення з урахуванням обставин справи (термін, відсоток відрахувань тощо).

За ступенем варіантності передбаченого стягнення виправні роботи можна віднести до альтернативних, бо передбачається можливість обрання цього виду адміністративного стягнення одночасно із іншими більш, або ж менш суворими. Немає жодної статті на сьогоднішній день у чинному законодавстві, де передбачалося б застосування в якості єдиного адміністративного стягнення - виправних робіт.

За тривалістю впливу виправні роботи слід віднести до тривалих адміністративних стягнень, бо їх застосування розраховане на певний термін, отже і виконавчо-превентивно-каральний вплив також характеризується тривалістю.

За суб'єктом застосування - стягнення, що застосовуються виключно у судовому порядку.

За суб'єктом, щодо якого передбачається застосування, - такі, що застосовуються лише щодо фізичних осіб, враховуючи наявність особистісної складової потенціалу.

За суб'єктом, щодо якого здійснюється застосування, додатково слід зазначити, що виправні роботи належать до адміністративних стягнень, розрахованих на широке коло застосування (без акценту на наявність певного права тощо). Щоправда є певні вікові обмеження та обмеження, пов'язані із станом здоров'я правопорушника, як перешкода для застосування відповідного адміністративного стягнення.

Отже, підсумовуючи все вищезазначене, можна цілком логічно стверджувати, що ресурс виправних робіт є надто широким, комплексним, акумулює у собі декілька складових різного спрямування та характеру, що і дозволяє говорити про їх обов'язкове та необмінне перебування у системі адміністративних стягнень, щоб можна було б зберегти ту палітру впливу на правопорушника, із урахуванням обставин вчинення проступку, від суто особистісного та майнового та комплексного впливу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Козлюк А.Т. Заходи адміністративного примусу в правоохоронній діяльності міліції: поняття, види та організаційно-правові питання реалізації: Монографія / за заг. ред. проф. О.М.Бандурази. - Харків: Вид-во Нац.ун-ту внутр.справ, 2000. - С. 36.
2. Якуба О.М. Советское административное право. - К.: Издательское объединение "Вища школа", 1975. - С. 169.
3. Коваль Л.В. Відповідальність за адміністративні правопорушення. - К.: "Вища школа", 1975. - С. 68-70.

4. Шергин А.П. Административные взыскания по советскому праву: Автореф. дис. ... к.ю.н. - М., 1969. - С. 12.
5. Бондаренко Г.П. Адміністративна відповідальність в СРСР. - Л., 1975. - С. 44.
6. Хорощак Н.В. Адміністративні стягнення за законодавством України: Монографія. - К.: Інститут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2004. - 172 с.

УДК: 347: 796 (477)

*Ткач М.О.
ст. викладач кафедри цивільного права
юридичного факультету ЗНУ*

СПОРТИВНЕ ПРАВО ЯК КОМПЛЕКСНА ГАЛУЗЬ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВА

Головне призначення позитивного права як системи правових норм - регулювання суспільних відносин. В залежності від того, які саме суспільні відносини потребують регулювання, всі правові норми "вишлюються" у відповідні інститути, підгалузі та галузі права, тобто формують систему права.

Найбільшими елементами системи права виступають галузі права.

"Найчіткіше поділ права на галузі дає про себе знати у національних системах континентального європейського права (де часом перелік галузей відбивається у переліку кодексів). Але галузі права - нехай і з меншою зовнішньою визначеністю - характерні також для всіх інших

юридичних систем, в тому числі для англосаксонського загального права, права США, де у тому або іншому вигляді виокремлюються конституційне право, адміністративне право, цивільне право, галузі процесуального права і т.ін." [1, 44].

Розподіл правових норм за галузями має важливе практичне значення, оскільки надає можливість найбільш ефективного регулювання відповідних суспільних відносин з одного боку, а з іншого - забезпечує стрункість самої правової системи.

Достатніми підставами для виділу окремої галузі права традиційно вважають наявність особливого предмету та методу правового регулювання. Відповідно, предмет правового